

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIV.

V Ljubljani 17. sušca 1871.

List 11.

Slovenci v Rimu pri sv. Očetu Piju IX.

5. sušca 1871.

„Vsemu svetu bi se dal v posmeh, kdor bi se potegoval zato, da papež dobi spet nazaj svojo deželsko oblast“ — je pisal nedavno list Beustov na Dunaju. Kdo more tako govoriti? Katoličan, kateri cerkev svojo ljubi in vsaj nekoliko bolj pozna, gotovo ne. Toraj vidimo, da verni katoličani s svojimi pravimi duhovskimi in deželskimi vodniki očitno povzdigujejo svoj glas zoper krivico, ki se je storila sv. Očetu. Vlade še molčijo, vendar nobena doslej ni pripoznala tega pléna. Če pade ta prestol, si prav mislijo, padejo prej ali slej tudi naši. Veselo je tedaj, da se je vsaj tudi iz naše tolikanj razbegane Avstrije vzdignilo dokaj veljavnih mož iz vseh stanov — ultra montes, da se v imenu združenih avstrijskih katoličanov poklonijo sv. Očetu v Rimu ter spričevanje dajo resnici in pravici.

Ali posmehuje se jim ves svet! Kdo pa je tisti „ves svet?“ To so tisti, o katerih pravi Jezus Kristus svojim učencem: „Vi bote jokali in žalovali, svet pa se bo veselil“ (Jan. 16). Je-li ta svet velik? Prav velik. Kakor je pred nekaj leti tisti preklicani mizoples šel skoraj po vsem svetu, tako je prešinel ljudi skor povsod preklicani duh sedanjega svetá. Bo-li dolgo vladal ta svet? „Svet prejde in njegovo poželenje; le kdor stori voljo božjo, ostane vekomaj“ (Jan. I, 2.). „Vi imate zdaj sicer žalost, ali vaša žalost se bo v veselje spreobrnila, in vašega veselja vam ne bo nihče vzel“ (Jan. 16.). Taka svést navdaja tudi v sedanjih blodnjah verne katoličane, sej resnični in pravični Bog živi še — ultra montes — nad gorami.

Možém, ki so iz omenjenega vzroka hiteli sedaj v Rim, so se pridružili iz male dežele Kranjske štirje duhovni, pa štirje neduhovni, kmetje. Sprejeli so jih sv. Oče vse skupaj slovesno drugo nedeljo v postu, v god spreminja Gospodovega na gori, kar bodi nam dobro znamenje. Kranjski Slovenci so nesli seboj darove nabrane večidel po Danici, in ko njen vrednik pri tej priliki spregovori nekoliko besedi, izroči slovensk kmetič darove sv. Očetu, spregovorivši tudi po slovensko. Veselilo je to sv. Očeta Pija IX. in ginilo vse pričujoče. Častitljivo in veselo je moglo biti to za Mgn. Jerana, in kdo bi mu srcema ne privošil tega veselja — nekaj povračila za marsiktero grenko, ki jo je že vžiti mogel vrednik Zg. Danice, tudi della Blatna vas! Tolažljivo in častitljivo je pa to darovanje za vse slovenske naj več kmečke daritelje, in gotovo veselilo vas bo, dragi rojaki! brati o tem vrednika Zg. D. sporočilo, ki se glasi tako-le:

Iz Rima, 7. sušca. „Preteklo nedeljo je bil kaj

znamenit dan za Avstrijo in tudi za naše rojake, kakoršnega za Slovence ni še bilo in ga blezo tudi ne bo kmali več. Okoli 1/2 12 smo se zbirali ob hodiših pri Vatikanu vsi, kar se jih je k poslanstvu šteló, ker opoldan smo imeli zaslišanje pri sv. Očetu. Čez malo časa smo začeli stopati po vatikanskih stopnicah, kjer je bilo že veliko gospodov zbranih iz mnogoterih krajev avstrijskih. Povsod ob vratih so bile švicarske straže v semajnih prelepih oblekah, ki so nam posebno spoštovanje skazovale. Bila je soba skoraj napolnjena poslancev, kakor jih ni kmali vidil Vatikan, namreč namešanih iz vsih stanov — od naj priprostiših kmetiških Kranjcev do naj višjih gospodov. Bilo je kakor v cerkvi, kjer ni razločka med stanovi. Prikazovali so se mnogoteri gospodje iz okolice sv. Očeta v rudečih in vijoličastih oblekah. Vse je s hrepenenjem pričakovalo na sv. Očeta. Mislil bi bil človek, kakor svet rad pisari in bi mnogi tudi radi vidili, — mislil bi bil, pravim, da bo de prilezal kak starček ves zasoplen, skrivljen, zdelan, ob palici ali podpiran ob stranéh od močnih rók. Bilo pa je vse kaj drugega. Bil je res starček, toda po vsem videzu še prav čverst, gibčen, močen na telesu in v duhu, ki je iz stranske sobe pred nas stopil, spremljevan od 3 kardinalov, med kterimi je bil tudi Bizari ko zavetnik ilirskega vstava pri sv. Jeronimu; druga dva sta bila Patrici in Barnabó, prednika v propagandi. Z nepopisljivo ljubeznjivostjo se ozrejo sv. Oče po množici, ki je štela 43 oséb in se je v nekoliko daljavi vstopila pred Njih svetostjo. Pozdravivši pričujoče se sv. Oče vsedejo na prestol. Nato je grof Salm bral addresso v francoskem jeziku, ki je obsegala besede milovanja, vdanosti, ljubezni, protest ali oporéko zoper napad na Rim itd. Precej v začetku in pogostokrat vmés je šlo sv. Očetu na jók med branjem in debela solza je pričala, kako globoko jih je ginila sinovska ljubezen toliko katoliških mož, ki so tako deleč prišli razodet jim svoje katoliško serce in prepričanje v imenu pravih avstrijskih katoličanov.

Ko je grof Salm dogovoril, so sv. Oče opomnili, da hočejo odgovoriti v italijanskem jeziku, ki ga večina pričujočih razumeva. Na to so govorili tako čversto, tako prepričavno in z ljubeznjivimi besedami, da je bilo vse ginjeno, pa tudi z zaupanjem poživljeno. V takem-le pomenu je bil odgovor:

V sredi viharjev in potresov, ki jih zbujajo človeške strasti in hudobije, med tolikimi britkostmi, ki me obdajajo, mi je vaša pričujočnost, so mi občutki ljubezni, ki mi jih razodevate, veliko tolažilo. Res je, da je grenko, ko se hudobija razpreže; .. toda Bog postavlja tudi hudemu svoje meje in reče, kadar je dosti: Hucusque, et non ultra! (Do tod, dalje pa ne več!).. Vemo tudi, da Gospod se poslužuje človeških strast ter

svet strahuje zavoljo grehov, da tudi prestoli padajo; toda na poslednje vse v dobro oberne.

Brezbožni tisk (zanikarno časništvo in brošurstvo) in liberalizem hudo rogovili... tudi v vaši Avstriji; celo naj svetejši zavezi, z vladarjevo besedo poterjeni, se ne prizanese... Vem da vaš cesar vse dobro hoče, dobro želi, da pa v viharji časa ne more kaj... Povejte svojemu cesarju, da zanj molim, da ga ljubim; blagoslovim Njega, njegovo rodovino, blagoslovim Vas vse in Vaše vse, blagoslovim tudi vse, kar ste seboj blagoslovit prinesli id. Ko so tako vsim sv. blagoslov podelili po namenih in željah slehernega, potem so pričeli še posamezni svoje občutke in želje naznanovati. Govorili in prosili so n. pr. gosp. kanonik Jož. Rozman, poslanec Iluemer, eden čeških kanonikov id.

Kranjci smo bili tako vravnali, da bo eden naših kmetijskih posestnikov sv. Očeta darove izročil, ktere smo prinesli in ki so se naj večji del po Danici nabrali, do 6500 frankov. Izrečem tudi jaz nekatere besede, kako močno da slovensko ljudstvo sv. Očeta ljubi, kako jim je vdano, kako miluje namestnika Kristusovega ko jetnika v njih lastnem mestu, pa da zbira že več let tudi pomočke v podporo sv. Sedeža, kterih nadaljevanje jim želi izročiti eden naših kmetičev, kterih nekaj iz Kranjskega je tu pričujočih.

In pri tej priložnosti stopi pred sv. Očeta Martin Debeljak, posestnik od sv. Duha v Stari Loki, in prinese na krožniku v zlato zmenjani denar, ter reče po slovensko: „*Sv. Oče, sprejmite od nas Slovencev majhen dar!*“ Te besede sem pretolmačil sv. Očetu, ki so s serčnim veseljem gledali — gotovo prvega kranjskega kmeta, ki je po domače pred njimi spregovoril in jim prinesel dar svojih rojakov iz daljne dežele, kakor nekdanj mojše iz jutra Njemu, kterega zdaj Pij IX. namestuje. Silo znamenit in gniljiv je bil ta trenutek za nas in vse pričujoče.

Sklep je bil zopet blagoslov čez nas in vse priporočene. Nato so sv. Oče vstali in rekli, da nas bodo na svoj vert peljali, in ko stopijo med nas, mehko poterkajo na persi Miha Potočnika iz št. Lenarta na Gorenškem (ki je bil naj bolj po domače kranjsko napravljen) in so rekli: „Bode kmetič vidil, če mi vert prav obdelujemo.“ Potolmačil sem našim ljudem te besede, — vse se je nasmehljalo. Vse je bilo dobre volje pri toliki ljubeznjivosti sv. Očeta, in že med zasliševanjem se je tako rekoč čisto pozabilo, da zdaj prav za prav nismo v častitljivem dvoru, ampak v ječi sv. Očeta. Veliko se govori, veliko se piše o ljubeznjivosti Pija IX.; toda to se ne dá dopovedati, se ne dá popisati. To je sama prijaznost in dobrot, pa čisto nič prisiljena, ampak odkrita in naravna.

Tudi bi ne bil mislil, da so tako čversti, tako polnega obraza, tako močnega duha v toliki starosti. Naj manjšega znamenja ni, da bi jim v besedi ali obnašanju kaj na otročje se nagibalo, kar se sicer pri starih ljudeh rado dogodi.

Ker se nam mudi, ko se ravno napravljamo v Nepalj, moram za zdaj prenehati... Opomnim naj le še to, da so v ponedeljek v papeževi kapeli prejeli sv. Rešnje Telo iz papeževih rok vsi, kteri niso duhovni. Kako je bilo to presunljivo, kako so bili naj višji gospodje ginjeni, to je treba viditi. Z Bogom! (*)

*) In perpetuum memoriam: Godilo se je to v Rimu tisti teden, v katerem je v katoliški Avstriji na čelu svojem „Tagespost“ (in z njo vred skor vse avstrijsko psevdoliberalno časnikarstvo nemško, tudi — i kaj pa — ljubljansko) imela tele besede: „Ein wahrhaft Staatsgefährlicher. Bischof Rudigier von Linz ist von allen renitenten Bischöfen der renitenteste, unter allen Fanatikern der fanatischste, unter den kecken Gesetzesverächtern der keckste... Wer ist schliesslich der öffentlichen Ordnung gefährlicher, der ausgewiesene Zimmermann oder der in Linz residierende Rudigier?“

Odkod pride in kam meri to, da so oropani vidni poglavar katol. cerkve.

(Sp. Valentin, knezoškof Kerški.)

Preljubeznivi! Lani niste prejeli od mene ob postnem času pastirskega lista. Misli sem na Vas, vendar z Vami govoriti mi ni bilo mogoče. Letos mi je dano zopet Vas pozdraviti, pa to mojo radost greni spomin na žalostne dogodbe, ki so krive, da katoliški škofje sedaj niso več zbrani v Rimskem mestu. Pol leta že se vojskujeta dva silna naroda tako serdito, da enake kervave vojske skoro ne pomni zgodovina sveta. Še ne vemo, kedaj bode vojske konec (sedaj je že, hvala Bogu! Vr.); zdi se nam, kakor da bi tako hvalisana in tolikokrat povdarjana omika teh dveh narodov ne znala drugega izduhtati kakor morivno orodje, da bi eden drugega ložej moril in popolnoma vničil. Tu pa veže njihove škofo sv. dolžnost, da kot višji pastirji ostanejo pri svojih ovčicah, z njimi delijo strah in skerb, lakoto in nevarnost in da tolažijo stiskane vdove in zapuščene sirote. In škofje drugih narodov — naj oni ravno niso v to zlobno vojsko zapleteni, vendar tudi njim protijo znotranje in zvonanje nevarnosti — kje naj se zbiraajo oni? Morebiti tam, kjer biva nas vseh duhovni oče, poglavar sv. cerkve, pri njem, ki vlada cerkveni zbor? Pa znano je Vam, kaj se je zgodilo 20. sept. m. l. z Rimom in veste, kakošna je sedaj osoda sv. Očeta. Kakor pravi roparji so planile sovražne laške čete v papeževo deželo; pri belem dnevu so napadle in s silo vzele mesto Rim. Vidni poglavar Kristusov na zemlji je zdaj oropan svojega posestva, oropan svoje svobode in prostosti; veržen iz svoje pravne dedovine je častitljivi starček Pij IX. jetnik v rokah laške vlade. Vso to revo, v katero so pahnili sv. Očeta brezbožni hudobneži, omenil sem Vam že takrat, ko sem sv. Očeta Vašej molitvi priporočal.

Da so oropani sv. Oče, to samo njihovega serca tako globoko ne rani. Saj vedó, da so namestnik Tistega, ki je sam o sebi rekel: „Lisice imajo svoje luknje, ptice svoja gnjezda, le sin človekov nima kamna, da bi nanj položil svojo trudno glavo;“ saj Njim ni skrito, kar je prerokoval Gospod svojim učencem: „Če so mene preganjali, preganjali bodo tudi Vas.“ Britkeja žalost papeževo blago serce zaliva, da jih je sredi katoličanov toliko oslepljenih, ki mislijo in se vedejo, kakor da bi jih ta vnebovpijoči rop kar nič ne zadeval; nar bolj pa Njihovo očetovsko serce boli, da jih toliko, ki se imejujejo sinovi in hčere cerkve — tedaj tudi Njihovi otroci, — o tem ropanju prav nemarno, pa zasmehljivo govori, da še veselijo se, kakor da bi se bila s to krivico jim spolnila nar slajša nada.

Zato bi jaz rad vsem, ki še mirno in pazljivo poslušajo besedo svojega višega pastirja, prav po domače in jasno razložil:

Odkod pride in kam meri to, da so oropani vidni poglavar katoliške cerkve.

„Moje kraljestvo ni od tega sveta,“ rekel je Kristus sam. Ko je poslal svoje apostole križem sveta, ni jim izročil bogatih zakladov; le to jim priporoča, da se z nar potrebnim oskerbé. Vsega tega tajiti ne moremo in nočemo. Znano je, kako ubožno so živeli prva stoletja papeži, škofje in duhovniki; milodari vernih so jim delili vsakdanji živež. Vendar Kristus ni prepovedal apostelnom pridobivati si pošteno in pravično posestvo in tako imeti kraljestvo na svetu. Jezusovi volji ne dela nasproti, kdor z milodari, ki jih prejema, varčno ravna s tem namenom, da si prihrani za čas sile, kedar nobenih milodarov več ne dobiva, ker je zmanjkalo ali samih darov ali dobre volje. Gospod Jezus nikjer in nikoli ni prepovedal, varovati svoje imetje ali

tisto množiti z dobrim in poštenim gospodarstvom. Kar je prepovedal, to je: Mi ne smemo natvezovati svojega serca na posvetno blago; mi ne smemo po krivici ali brezbratovske ljubezni nakopavati si pozemeljskih zakladov, da zadelj časne sreče dušnega zveličanja v nevarnost ne stavimo. Kar je nam priporočal in zapovedal, to je: Raji naj terpimo krivico, kakor da krivico delamo; tako naj rabimo časno blago, da nebes ne zgubimo; posvetno imetje in posestvo naj obračajmo v to, da širimo in množimo nebeško kraljestvo (tisto kraljestvo, ki ni od tega sveta). Da je kdo pobožen in zraven premožen — to nič ni nasprotnega; ravno tako utegnemo skrbeti za nebeške zaklade in ob enem posvetno blago posesti.

Neskončno modri Bog je pripuščal, da so prva tristoletja preganjali sv. cerkev, kar se je le dalo. Njeni vladarji — rimski papeži koliko pomanjkanja so vedno terpeli, zmirom so bili v nevarnostih in vajeni vsacega terpljenja. Do 34. papeža Silvestra I. so — razun treh*) — vsi papeži umerli kot mučeniki. Pa kri mučenikov je postala rodovitno seme kristjanom; Bog je naklonil svojey cerkvi mirnejše čase. Cesar Konstantin I. je prejel sv. kerst. Štel si je v veliko čast, da je obdaroval kot zvest sin sv. Očeta z zvnanjim veličastvom in papežu podelil zemljišča in zaklade, naj jih porabi za se in za cerkev. Da tako je spoštoval naslednika sv. Petra, da ni se imel vrednega, zraven njega prebivati v staroslavnem Rimu. On si je zidal novi Rim in se preselil v Carigrad. Glejte! tako se je pričelo posvetno posestvo Rimskih papežev. Ni ga človeka pod milim nebom, da bi imel starejo in poštenjšo pravico do svojega posestva, kakor jo ima rimski papež; ni je nobene druge vlade, da bi zamogla ponašati se s toliko starostjo, kakor rimsko-papeževa vlada. Odkar se je začela, minulo je že nad 1500 let. Ktera vlada zamore kaj tacega o sebi reči?

In zopet je bil slavni cesar, ki je to prvotno papežev posestvo pomnožil. Karol Veliki, posnemaje svojega očeta Pipina, je razširil mejo papeževih dežel, ter njo krepro branil in varoval kot sin in varuh cerkve. Vprašam sedaj: Sme li ta pokrajina, ki sta njo dva naj imenitnejša casarja od nikogar prisiljena in po prostej volji papežem v dar poklonila — sme li ta pokrajina biti tako prosta, tako svobodna, da vsakteri ropoželjni knez meni nič tebi nič njo napadati in kot svojo lastnino razklicati zamore, pa se tako samosilno polastenje ne imenuje in ne kaznuje kot rop in vnebovpijoča krivica? Dobro zamorejo sv. Oče tudi brez tega posestva kakor prva keršanska stoletja živeti od milodarov svojih vernih; papež so in ostanejo vidni poglavar katoliške cerkve, naj bi ravno ne imeli družega stanovanja kakor v katakombih — pod zemljo. Vendar prevdarite sami: ali bo s tem Njim storjena krivica in ona roparska hudobija manjša? Smejo li katoličani tako gerdo nikdar ne opravičeno djanje, oropanje sivega starčeka, imenovati pravično, pošteno djanje — dokler in kjerkoli jim je še kaj mar za resnico in pravico? Zares to bi bila slepota, da je ni hujše in večega omilovanja vredne.

Spoznali bomo to še bolj jasno in čutili še bolj živo, ako odgovorimo na vprašanje: Zakaj so oropani sv. Oče — vidni poglavar katoliške cerkve?

1. Veliko katoličanov pravega vzroka ne pozna. Nikar se ne motimo sami! Pervi in poglavitni vzrok tega ropa tiči globokeje; ravno zato je mnogim skrit, ni skoro verjeti in se da tem ložej tajiti. In ta vzrok se glasi: Sovraštvo zoper pravo vero, sovraštvo zoper Kristusa in njegovo cerkev. Ne verujejo, da je Jezus vsegamogočen; ne verujejo, da je zidal svojo cerkev in ž njo svoj nauk na skalo, in da nje peklenska vrata pre-

magala ne bodo. Zato so se zarotili, razdrobiti narprej to skalo; poslopje razpade sej potlej samo od sebe. Čujte, kam nameravajo ti sovražniki. Oni govoré: „Udarimo pastirja, ovčice se bodo razkropile same 'od sebe. Pripravimo papeža ob njegovo oblast in veljavo, kaj bode sirota potem opravil? On ne bode več mogel toliko ljudem po vesoljnem svetu pomagati, zmanjšalo se bo potem število tistih, ki so dosedaj njemu se vklanjali. Ne bode več mogel razvijati vsega svojega krasnega veličastva, ljudje ne bodo več vrel iz vseh krajev široke zemlje v Rimsko mesto, da tam občudujejo in stermijo nad vsem, kar je veličastnega, lepega in dobrega kat. cerkev storila. Ako mu ni več mogoče braniti škofe celega sveta in ako nima, da bi oskerboval pregnane: djano je v kratkem tudi po teh! In naj mu le enkrat primanjka pripomočkov, da izreja, razpošilja in podpira evangelijske poslanca ali misijonarje: uničeni bodo potem vsi misijoni po zemlji: mi pa puščamo narode v neverstvu, da njim kedaj ne bo treba, kakor nam, po stranopoticah vračati se v paganstvo.“ Tako govorijo papeževi sovražniki. Nam pa pridejo na misel besede kralja Davida: „Zakaj delajo polom narodi in si ljudstva vmišljujejo prazne reči? Kralji zemlje se vzdigujejo in vladarji se zbiraajo zoper Gospoda in zoper njegovega Maziljenca in kličejo: „Raztergajmo njihove vezi in verzimo s sebe njihov jarm.“ Pač res! Ako bi bila naša cerkev človeška, a ne božja naprava; če ne bi zbujal Bog v svojej modrosti in previdnosti o pravem času pravih mož in jih navdajal s svojo močjo in krepostjo: bili bi sovražniki prav zvito in prekanjeno osnovali svojo reč. Oni si mislijo posvetnih ljudi, katerim upade um in serce, če se nad njih glavo časna nesreča vsuje; pozabijo pa, da je vsak, ki ga povzdignejo na papežev prestol, glasno in očitno opominjan, da vse posvetno veličastvo je minljivo. Oni ne vedó, da papež ne zabi nikdar, da je on namestnik Tistega, ki je zapustil nebeško veličastvo, podobo hlapčev na se vzel in pokoren bil do smerti na križu, ki pa je s križa doli vesoljni svet premagal. Res. vsi ti naklepi hudobnih in nevernih sovražnikov so udarci in sicer težki udarci; ali oni ne škodujejo cerkvi ne njenemu poglavarju, škodujejo pa toliko nedolžnim, katerim se dar prave vere prikrati; škodujejo slabim, ki tako zmedeni zgrešijo rešivne poti in odpadejo; nar več škoduje pa sovražnikom samim. Ni jim zadosti, da sami več ne verujejo, teži jih še gorje krivičnosti in kletev vseh tistih, ktere so pripravili ob zveličavno vero. Sedaj že lahko spoznajo vsi, (kterim je le v resnici mar za to), da ljubezen do sv. Očeta nikakor ni izvirala iz Njihovega posvetnega veličastva, iz Njihove posvetne oblasti in veljave. Kajti pravi katoličani se ravno naše dni z vso ljubeznijo oklenejo sv. Očeta, da Jih tolažijo za vso britkost, s katero Jih napajajo lastni otroci. Sedaj je pravim katoličanom ponos, da zamorejo pomagati svojemu oropanemu očetu. Spolnuje se pred našimi očmi beseda Egiptovskega Jožefa: „Vi ste nameravali hudo zoper me; Bog pa je to obrnil na dobro.“

(Konec prih.)

Misijon reda vstajenja Jezusa Kristusa v Drinopolju.

(Konec.)

Šola naša šteje zdaj vsih skupaj 60 učencev raznih narodnosti: Latince, Armence, Greke in Bulgare. Razdelili smo jo v dva reda, v bulgarskega in francoskega. Za ta dva reda imamo štiri razrede, in peti mora biti za razne jezike, ako hočemo pravi red ohraniti v šoli, ker razun domačih jezikov bulgarskega, turškega in greškega, se učé tudi nemški, ker so nas prosili za to od več strani. V znotranji šoli so se zmožnejši učenci jeli učiti latinskega jezika; kar se pa tiče učenih tvarin, se bo letos zmožnejšim razlagati začelo iz naravoslovja,

*) Sv. spoznovavci: Dioniz (od l. 261—272), Evsebij (309—311) Melhiad (311—314).

občne povestnice in matematike. V oziru na veroznanstvo je kaj tolažljivo, da se naši zunanji učenci, otroci razkolniških staršev, katoliškega katekizma učijo in s pravo pazljivostjo poslušajo učilo in razlaganje, in nekateri so si z dovoljenjem svojih staršev kupili katekizem, da se pripravljajo že domá tudi za verski nauk.

Kakor sem že omenil, je prav malo dobrih bulgarskih knjig; popolnoma manjka nam pa verskih in spodbudljivih bukev za bulgarsko ljudstvo, ktero je še polno naj različnejših vraž. O tem bi se dale spisati cele bukve. Nahajajo se pa od protestantovskih opravičnikov (agentov) razširjene knjižure, ktere imajo v sebi ne le samo napčno razlaganje sv. pisma, temuč trosijo tudi naj hujši laži zoper našo sv. vero in Rim.

Vsak pameten katoličan si lahko misli, koliko moramo mi terpeti, in kako se naše terpljenje množi, ko smo si svesti, da te nepravilike ne moremo odstraniti, ker nam manjka k temu potrebnih sredstev.

Književni ali literarski duh na Bulgarskem napreduje in se vidno razcveta, pa škoda, da je vstrojen na razkolniško-politiški podlagi. Ta čas izhajajo v Carigradu trije bulgarski časopisi, pa vsi trije delajo zoper katoličanstvo in razodevajo svoj vpliv brez ovire po vsi Bulgariji.

Iz tega je razvidno, da nam je treba, kar je naj hitreje mogoče, tiskarnice, da se ustavljamo in delamo z vsemi močmi zoper take hudobne naklepe. Skoraj sedem lét se bojujemo s sovražnikom, pa le na skrivnem, in on je le tim prederznejši.

Tu se utegne prašati, ali bulgarska zveza nima nobenega sposobnega moža, da bi s peresom protil razkolniškim in protestanškim nameram? Pač, ima sedaj dva. Ravno ta dva sta v prvih časih bulgarskega gibanja krepko delala za katoliško stvar in v ta namen dajala na svetlo katoliški časopis „Bulgarija“; pa bolj iz pomanjkanja kakor iz družih vzrokov se je moralo to za Bulgare toliko koristno delo popustiti.

Katoliški list „Bulgarija“ bi lahko zopet oživili, bulgarski narod bi hitreje dobival dobrih verskih in nrvaskih knjig, moč nasprotna bi pešala in morebiti opešala s časom, ko bi mi toliko premogli, da si napravimo svojo tiskarnico.

O blagi in srečni narodi! Vaša ljubezen, vaša dobrodušnost in vaša izobraženost ne bode dopustila terpljenja in britkega stanja naroda, ki Vam je tako blizo. Vaše izvrstne lastnosti in vaš katoliški duh naj vas zbudijo, da roke podaste versko zanemarjenemu bulgarskemu narodu. Naša dolžnost je po moči podpirati misijonarje, ki spreobračajo nejevernike in divjake, pa jaz se derznem terditi, da smo bolj dolžni reševati kristijane, ter jim pomagati v njih potrebi, da se podučijo in rešijo peklenskih zmót, ker so nam po sv. kerstu in po veri na Jezusa Kristusa tako blizo. Mogoče in naj bolje je pa oboje storiti. Naj manjši darovi posameznih, v veliki množici za spreobračanje Bulgarov podeljeni, zamorejo zrasti v velike zneske. Prav izvrstno sredstvo bilo bi razširjanje bratovščine sv. Jožefa, ki ima v Poznanskem svoj sedež, in je od sv. Očeta Pija IX. z odpustki bogato obdarovana.

Posebno pa obračamo svoje mile prošnje do velikoserčnih Slovanov Avstrije in Prusije. Bulgari so v resnici pravi Slovani, mislijo in govorijo slovansko, slovanski obraz je očiten, pa v primeri z brati po rodu — z drugimi Slovani — so kakor otroci, brez poduka, brez keršauske vzreje, brez pravega spoznanja Božjega. Izobraženi narodi naj bi bili kakor očetje in matere. Ali ne čutijo očetje in matere dolžnosti, da se otroci naučijo moliti, spoznati Boga svojega stvarnika, in Jezusa Kristusa svojega Odrešenika? To sveto delo bi lahko izobraženi katoliški Slovani zverševali svojim bulgar-

skim bratom, ko bi le vsak deseti vsako leto daroval en krajcar. Koliko bi se nabralo in koliko bi se nam pomagalo!

Ako nisem dosti razložno reči pojasnil, ako nisem potrebe našega misijona popolnoma popisal, ako nisem žalostnega stanja bulgarskega naroda na tanko razložil, bo pomanjkljivost naš nebeški Zveličar nadomestil po svoji milosti, kajti njegova sveta volja je, da mi svoje moči obračamo v to, da se vresničijo njegove besede: „da bodo vsi eno.“

V Drinopolju v praznik sv. Jožefa 1870.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Kdor hodi v stolno cerkev k službi božji in opazuje petje in godbo zlasti pri velikih mašah, mora spoznati, da se lepo goji in napreduje v prav cerkvenem duhu ukljub mnogim težavam. Med pravo cerkveno in posvetno muziko je nasprotje, ki se ne da odpraviti in posvetni novotarski duh je že škodoval marsikteri umetnji; tako tudi glasbi. Nove muzikalne dela imajo velikrat le počutne in zunanje namene, in so brez stalne veljave, če so tudi sicer umetne. Cerkev je mati umetnijam, in pravi umetniki se vselej radi ozirajo nazaj v stare čase, kjer se jim kažejo izvrstni umotvori, da jih posnemajo. Taka je tudi s cerkveno pesmijo in glasbo. Izrasla je na cerkvenih tleh, ostala vedno v zvezi s cerkvenimi obredi, razcvetla se v svetišču, pridobila si časih v prav pohlevni obliki notranjo vrednost in veljavo, ktera ostane vse čase. Skladatelje stare je navdihovala pobožnost in vnema za službo božjo. Pa tudi sedanjí čas ni brez njih, in v glasbi veliko koristijo pravila cerkvenega petja, vredovana po Fr. Wittu v cerkveno-muzikalnem „Fliegende Blätter“ in „Musica sacra“, poterjena tudi v Rimu. V duhu in po volji sv. katoliške cerkve delajo toraj, kteri odpravljajo iz cerkve opolzko in pohujšljivo petje in glasbovanje.

V povzdigo pravega cerkvenega petja verlo deluje g. Anton Förster, vodja cerkvene godbe v stolni cerkvi, in v tem oziru priporoči Danica vnovič unkrat naznanjene nove skladbi njegove, namreč: „Lamentacije“ ali Jeremija žalostne pesmi, ktere je v starocerkvenem napevu postavil čveteroglasno tako, da pride „Cantus firmus“ naj prvo v sopranu, potem v altu, tenoru in basu; spremljevalna harmonija se lepo preminja in ni težka, da se lahko priporoča pevskim zborom, ki so kolikaj bolj izurjeni, tudi po deželi; in „Očitjanje“ (Improperia: Ah, kaj sem ti storil), v katerem veje cerkven in prav pobožen duh, in ktereга izpeljava tudi ni pretežka. Dobiva se oboje v enem zvezku po 40 kr. pri skladatelju v seminarju, nekdanjem Riharjevem stanovanju.

— Na gimnazijo je prišel pomožni učitelj g. Avgust Böhm z Mirne za g. Vilj. Linhartom, ki je stanovitno službo nastopil na učiteljskem izobraževališču, in gosp. Avgustin Vester z Grada je sprejet za pomožnega učitelja na realko. Vidi se, da razpisane službe gimnazijske ne mislijo za zdaj oddati. Pretekli vtorek so pričeli gimnazijalci svojo dvakratno šolsko mašo — ob vtorkih in petkih; na c. kr. vladnici jo bodo imeli neki po trikrat na teden; kolikrat pa v dveh mestnih ljudskih šolah? Na realki nobenkrat. Sliši se, da se po zgledu ljubljanskih profesorjev protivijo zoper prej navadno šolsko mašo tudi kranjski in novomeški. — Učiteljskih pripravnikov, za ktere se novejši čas veliko daruje, je vstopilo v začetku v I. letu 20, v II. 7 in v III. 6. Vendar izprašanih in poterjenih, ki ne znajo tudi peti in orglati, neki že zdaj ne morejo postaviti. Prav smilil se mi je undan neki tak, ki brez posebnih prihodkov čaka že drugo leto, češ, da ni sam tako brez

službe. — V Celovcu n. pr. jih šteje učiteljsko izobraževališče letos 72, lani 36, predlanskim 15; v duhovsko semenišče pa, pravi Kärnt. Blatt, jih je v I. leto stopilo letos le 7 (pa še ti niso vsi Korošci), lani 10 in predlanskim 14. Za kruhom gredo mladi ljudje. Učiteljem se delajo obljube in zboljšujejo plače, duhovnom pa zmanjšujejo že tako pičli prihodki in mnogotero stežuje njihov stan. In koliko služb duhovskih je praznih, in ali ljudstvo, ki davke plačuje, ni tudi vredno, da se poskerbi mu tudi za potrebe duhovne? In kaj še le vojaščina, koliko mladenčev bo utegnila v prihodnje cerkvi in tako duhovnim potrebam vernega ljudstva!

Iz Litije. Razpisana je služba občinskega pisarja, ki mora biti umen slovenskega jezika ter izurjen v občinskih zadevah, združena s službo organista, ki mu bode naloga ob nedeljah in praznikih orglati pri božji službi v podružnici Litijski. Plače mu bode na leto 200 gl. in prosta bira. Prositelji naj se osebno ali pismeno zglasijo pri Litijskem županu Alojz. Koblarju do 15. aprila t. l.

S Podkorena, 4. sušca. Misijon v Kranjski gori. J. K. Prišli so tudi k nam na misijon očetje jezuiti gg. Doljak, Kos in Starè. Začel se je v četrtek po pepelnici, dokončal pa se je potem drugi četrtek popoldne. Od vsih strani je vrelo ljudstvo skupej: prišli so celó s Trente in od Soče, s Koroškega po dan hodá, ter iz vseh bližnjih krajev. Domači so bili takó navdušeni, da niso zamudili skor kar nobene pridige; bile so pa tudi take, da so mógle presuniti vsako še takó terdo in kamnito serce. Jokali smo vse sploh, zlasti ko smo ponavljali z gospod vodnikom kerstne obljube, ko so misijonski križ blagoslavljal, in zadnji dan, ko so g. Doljak slovó jemali ter spodbudovali nas k stanovitnosti v dobrem. Upajmo, da se obilne solze ne bodo posušile brez dobrega sadu.

Kaj se godi v Rimu (Dalje.) Satanu bi bil gospod lahko odgovoril: „Kaj se hliniš, kakor da bi kaj bil; sej vemo da si rogat in nasprotnik in sovražnik Boga samega!“ Tudi omenjenim talijanskim možem gre ravno ta odgovor: „Kaj se hlinite, vi farizeji, od satana zapeljani; kaj se kažete, češ, da hočete sv. Očetu pravice varovati, da jih spoštujete itd.? nikar ne mislite, da smo slepi; vemo, kam pes taco molí; vaša želja je: uničiti katoliško vero in sv. Očetu vso duhovno moč odvzeti, ko bi bilo to v vaši moči.“

Toda Gospod se ni menil s satanom, ga ni vrednega spoznal mu tako govoriti, temuč ob kratkem mu je rekel: „Satan poberi se od mene! zakaj pisano je, Gospoda svojega Boga molí in njemu samemu služi. In kakor bi pihnil, se je satan pogreznil doli, od kodar je prišel.

Tako in nič drugač se mora goditi, in se bo tudi godilo, talijanski vladi. Gospod je varh svoje cerkve in svojega namestnika na zemlji. Gospod čaka odmenjeni čas, nič ne reče, kakor da bi se ne menil za to, kar se godi na zemlji.

Toda, ko vidi, da satanske glave se vzdigujejo zoper njegovo nevesto in zoper njegovega varovanca sv. Očeta; takrat se on vzdigne in s svojim „dirumpamus vincula eorum“ jim razdere njih naklepe in njih krivične naredbe in jih v trenutku uniči.

Tako se bo tudi vam godilo, nesrečni mavtarji in liberaluhi talijanski, ki ste se prederznili posvečenca gospodovega lotiti se in njemu in njegovi cerkvi škodovati. Tega smo terdno prepričani, in to prepričanje zbuja v nas:

1. Terdno in stanovitno zaupanje sv. Očeta. Mirnega obraza oni sprejemajo domače Rimljane in ptuje iz nemškega, francoskega, španjskega naroda in iz vsih krajev zemlje. Z veseljem zaupanjem se ozira njih oko

k Gospodu, pričakovaje pomoči od njega, kateri le migne in sovražniki zginejo, kakor da bi jih ne bilo. Govorijo besede zaupanja, pišejo po svetu sem ter tje besede zaupanja, stojijo kot terdna skala sredi viharjev, sredi morskih valov, nič jih ne premakne, oni stavijo svoj up na njega, ki je sredi piša, sredi viharja na morju zapovedal in „bila je tihota.“

2. Prepričanje, da bo Gospod uničil sovražnike cerkve in sv. Očeta, zbuja v nas tudi stanovitnost in moč škotov. Oni mavtarjem in liberalcem nasproti po vsih svojih škofijah očitne molitve in pobožnosti napravljajo, in to je strašna vojska, ktera bo pokončala njih početje unih hudobnežev zoper vero zarotnih. Škofje s prosto in resnično besedo v svojih pastirskih listih katoličanom odpirajo oči, in jim odkrivajo krive in hudobne zaumene in uke, ki jih mavtarstvo in liberalnost raztrošate po svetu.

3. Naše prepričanje je dalje vstanovljeno na serčnost današnjih duhovnov. Oni se združeni potegujejo za pravice sv. Očeta, in podučujejo v tem pomenu čede, ki so jim izročene. To je viditi iz tisuč in tisuč podpisov, ki jih daje ljudstvo sleherne dežele za pravice sv. Očeta, in iz tisučev denara, ki se nabira za njih po vsaki še tako majhni deželici vsih kraljestev.

Na te glasove škotov in duhovšine pa se zbirajo tudi katoličani vsih krajev v družbe, da bi se združeni toliko ložej uperli hudobnemu početju sovražnikov cerkve katoliške in njenega poglavarja, rimskega papeža.

V Rimu se je vstanovila katoliška družba, da bi med družinami rimskega mesta ohranila katoliškega duha. To družbo je vstanovilo 21 knezov, 11 markezov, 3 vojvodi, več grofov — in število udov je zelo veliko. Take družbe so v Milani, v Brešiji, v Genovi, in skoraj po vsih večjih mestih. Vse se giblje cerkvi in sv. Očetu v pomoč. Toliko molitve, toliko sv. obhajil, toliko postov, toliko dobrih del, toliko zatajevanja samega sebe — vse to je strašna armada, ki bo gotovo vse mavtarstvo, vse laži liberalno prizadevanje uničila, strašna armada, ki se trese pred njo tudi veliki pekel.

Iz Amerike. (Misijonar Čebulj.) Sem ter tje se bere o slovenskih ondotnih misijonarjih, skoraj nikoli pa o rojaku našem Čebulju. Res prav oveselil sem se, ko sem čital nekoliko o njem v „Bundu“ (Organ für die Interessen d. kath. Jugend. Nr. 3. Wien), kjer nemšk duhoven piše prijatelju na gornje Avstrijsko o svojem potovanji (v Milwaukee, Duluth) ter vmes popisuje misijonarja našega. Bil sem, pravi, v Marketu (Marquette), kjer je za Baragom škof rojak naš Mrak. „Posebno dopadlo mi je med Indijani; večidel so že katoliški. Šli smo v mnoge njihove hiše (Wigwams), ki so prav revne. Nekaj skrivljenih vej in brezove skorje po njih. Zgoraj je luknja, da more skozi njo dim, kadar kurijo. Znotraj imajo najboljše hiše ali kolibe krog ob steni klop, po kateri polega vsa družina, časih po 12 do 18 ljudi, ter pije tobak. Tudi babe hudo kadijo. Če smo šli v kako kolibo, vselej so nas bili kolibarji ali stanovníki jako veseli slišati, da smo „černosuknarji“ (černorizci). Tako Indijani imenujejo katoliške duhovne. Škofu pravijo „veliki černosuknar“ (Schwarzrok), in papežu „černosuknar, ki je čez velike černosuknarje.“ Pri teh hojah po indijanskih kolibah je bil njih misijonar vedno pri nas. Treh černorizcev niso vidili še nikoli skupaj in veliko je bilo njih veselje, ko so jih zdaj na enkrat toliko imeli med seboj. Odhajaje smo mógli vsakemu Indijanu v roke seti. Indijanov misijonar je iz Avstrije, namreč iz Kranjskega; ime mu je Čebul. Prav čuden mož je, v 18 mescih se je popolnoma naučil angleški, francoski in kaj dobro indijanski. Slišal sem ga pridigovati indijanski. Indijani ga nenavadno ljubijo, in v ogenj bi šli zanj. Prav veselilo jih je, ko

so izvedili, da smo mi domá iz tiste dežele, iz ktere je njihov „černorizec;“ oni namreč ljubijo vse Avstrijance misleči, da Avstrijanci morajo vsi biti tako dobri, kakor je njihov „černosuknjar.“ Misijonar ta je svetoven duhoven in pastirsko službo svojo opravlja tako, da se je skor bati zanj. Ob nedeljah pridiguje časi le po petkrat, ker je misijon njegov silo velik; meri namreč poprek 300 angleških milj. Pri vsem tem je neznansko reven; zima derži ondi po 7 do 8 mesecev, pa nima nobene suknje za po verhu. Marljivi duhovnik je bil presrečen, da smo ga obiskali. Deset let je že, kar smo mi prvi bili pri njem. Kadar je hotel iti spovedovat, je mógel okoli 230 angleških milj po kerpljah peš po snegu v Š. Pavel. Po letu bi se kar ne móгло po tej poti. Po zimi sneg zakrije vse prepade in gre se lahko kar čez štorove. Zdaj delajo železnico k tem Indijanom, ki se bodo pa mógli umakniti belcem, ker jih le-ti preveč sovražijo in preganjajo. Tako težavno opravlja omenjeni misijonar med Indijani svoje pastirstvo in je za Kristusa k vsemu pripravljen, da si prav res služi nebesa. Lepe zmožnosti ima, pa je vendar preprost kakor otrok. Le nerad pripoveduje kaj od tega, kar je sam doživel, in kar tu popisujem, sem le s silo izprašal in izprosil iz njega. Skerbi ga vseskozi, da bi se kaj sam ne pohvalil, in kadar pripoveduje kaj, pripoveduje vselej tako, kakor bi se to že razumelo samo po sebi. Tudi dober godec je in pevec (Musik und Componist) in Indijani pojó mnogo pesem po njegovih napevih. V nedeljo sem Indijanom maševal in prav čudil sem se, ker so peli tako dobro po latinski. Naučil jih je vsega tega njih misijonar. Tudi prav pobožni so Indijani. Kadar se napravljajo kam deleč na popotvanje, vselej gredó prej k spovedi in k sv. obhajilu. Tudi jaz sem mnoge obhajal“ itd.

To je tuja — nemška — sodba o verlem našem Čebulju Slovincu. Mar temu iskrenemu misijonarju ne bomo poslali nobenih darov? Bile so že odmenjene te verstice za Danico, kar pride iz Amerike naslednje pismo, v katerem se čversti naš J. Trobec ljubo spominja tudi tega svojega rojaka.

Wabashau, Minn., 10. svečana 1871. Hvaljen bodi J. in M.! Vis. čast. Gospod! Veliko grozno veliko se je na svetu spremenilo, od kar Vam nisem več pisal. Tisuč in tisuč serčnih vojakov je padlo v grozoviti vojski med Prusi in Francozi. Kdo bi si bil domišljeval pred pol letom, da bo danes prevzetna Francija tako popolnoma zdelana, tako sramotno tepena in ponižana?! On, ki je celi Evropi zapovedoval; on, čigar besede so po celem svetu natančno pretresali, ter po njih pomenu svoj politični plaš obračali; on, ki je Avstriji toliko škodoval in jo v svoji prevzetnosti zaničeval, in jo celo mertvo truplo imenoval; on, ki je cerkev in namestnika Kristusovega izdal — je zdaj takorekoč jetnik in mora nemški kruh jesti, akoravno so mu bili Nemci popred tako priteti. O Francija, o Napoleon, kam sta prišla! Nihče ne dvomi, da Bog sam francosko ljudstvo kaznuje zaradi brezbožnosti in prevzetnosti. Ljudstvo tukaj se je toliko s to vojsko pečalo, kakor bi vsakemu skoraj že za petami bila. Časniki vedno polni vojsknh novic, protestantski pridigarji vsi živi veselo oznanovaje padec katol. Francije in zmago protest. Prusije; pijanci so tulili vojskne pesmi po ulicah, tu in tam so se celo sperli in stepili, da celo obnoreli so eni. Nemci so posebno rogovilili. Zdaj je pa vse malo potihnilo, celo novica, da se je Pariz udal, ni veliko zmešnjave napravila; do se že vojsknh novic naveličali. Pri amerikanih mora zmiraj kaj novega biti, da jih navduši. Francozje tu so kaj pobiti in žalostni ne toliko iz domoljubja, kakor iz slovite francoske prevzetnosti, ki so ji Nemci tako popolnoma rožičke od-

bili. Elsasarji, Luksenburgarji, Holendarji, Belžičani in Irci vsi močno s Francozi vlečejo, ter še vedno zaupno francoske zmage čakajo. Ravno imam pred saboj kat. angl. časnik „Saint Peter“, ki pravi: „Francija, veličastna katol. Francija še zmiraj zdihuje pod težkim pruskim jarmom, vendar stanovitno se ustavlja. Naj hujšo novico nam je telegraf prinesel, da se je namreč Pariz udal. Mnogo prijatlov lepe Francije je že nad njo obupalo, vendar mi še ne. Vse francoske dekleta in žene klečijo v ponižni molitvi in prosijo za svojo ljubo domovino. Toliko število nun pokoro dela, da bi se milostljivi Bog njih dežele usmilil. Na vsakem altari se ss. maše darujejo, da bi Bog svojo jezo od Francije odvernil. Serca celega katol. sveta bijejo za-njo, in pred tronom Vsegamogočnega stoji množica svetnikov, ki jih Francija svoje imenuje, da za njeno zmago prosijo. Imamo tedaj upanje, terdo upanje, da naj starši otrok sv. cerkve ne bo popolnoma ponižan in zaničevan od ptujih nasilnikov.“

Irci, kakor vidite, imajo terdno zaupanje, da Francija še zmaga; vendar človek obrača, Bog pa oberne.

Bolj pa še, kakor na Francosko, se pravi katoličan zdaj ozira na Rim. Viktor Emanuel (škoda, da tako lepo ime nosi) si je veliko čast in slavo z ropanjem pridobil. Ves svet ga graja; — povsod se katoličani zoper njegovo djanje vzdigujejo. 22. prosenca so tudi v naši škofiji katoličani velikanski shod imeli v št. Pavlu, kamor se jih je na tisuče sošlo. Mil. škof sami in mnogo duhovnov je bilo pričujočih. Slovesno so protestirali zoper oropanje sv. Očeta, ter tirjali nazaj ne samo Rima in okolice, ampak vse kar se jim je že popred vzelo. Tudi so zaverгли predlog, da bi sv. Oče od roparskega kralja pomoč in podporo jemali, ter nasvetovali, da bi mil. škof vsakoletne navadne nabirke za papeža tako vravnali, da bi več prinesle, kakor do zdaj. Ne pa samo v št. Pavlu, ampak tudi drugod po škofiji so se katoličani zbrali pod vodstvom svojih duhovnov ter se tako vdeležili velikega očitnega upora cele škofije. Prav žal mi je bilo, da nisem mogel pri taki slovesnosti v št. Pavlu biti, kaj veličastna je mogla biti, kakor so mi duhovni pripovedovali, ki so bili zraven. Celo protestantje so mogli pripustiti, da kaj tacega le katoličani zamorejo svetu pokazati, in da je sterganemu protestantizmu popolnoma nemogoče, ker kar bi ena ločina napravila, bi druga zaverгла in nobena sama zadosti močna ni.

29. prosenca smo mojo novo cerkev v „Highland-u“ slovesno blagoslovili in službi Božji izročili. Mil. škof so meni dovoljenje dali jo blagosloviti. Vreme je bilo lepo in več ko tisuč ljudi se je zbralo, kar je grozno veliko za taki divji in samotni kraj. Trije drugi duhovni so bili pričujoči. Čast. g. Jože Hermon (Irec) iz Lekcitje so prav izverstno pridigovali v angleškem jeziku; č. g. Jože Knauf (Nemec) iz Redving-a so slovesno sv. mašo peli; č. g. David (Francoz) iz Milvavk so stregli in jaz sem nemško pridigoval in med mašo orglal. Pevski kor smo iz Vabaš saboj vzeli. O to je ljudem dopadlo, take slovesnosti se v svojem divjem kraju niso nadjali. Veselje se je tedaj bralo na vsakem obrazu, kar so tudi pridigar omenili, rekoč: „Kaj je vzrok Vaše radosti, zakaj Vam serce veselja poskakuje? Kaj ne, tudi tukaj lahko zmago cerkve obhajate; tu, kjer so pred malo leti divjaki svoje koče stavili in svoj vražni malikovavski ples imeli; tu, kjer se je zverina po germovji skrivala, stoji zdaj lepa cerkev, ki smo jo ravno danes v čast brez madeža spočeti Mariji Devici blagoslovili in Božji službi izročili“ itd. — Vse se je prav veselo zopet domu vernilo in dolgo se bodo še tega dneva spominjali. —

Te dni so me dobro znani misijonar č. g. Čebulj

obiskali. To je veselje tacega prijatla sprejeti. Zdaj so veliko bolj terdni in zdravi, kakor so bili pred par leti. Čversti, veseli, šaljivi, — vse kaže, da v uterjenem životu prebiva lepa duša, ker sicer človeku ni mogoče vedno tako dobre volje biti. So še zmiraj med divjaki, pa tudi druge kraje obiskujejo. V „Duluth-u“ mestu, ki si lepo prihodnost obeta, so lepo leseno cerkev naredili, ki okoli 12 tisuč gold. avstr. velj. stane. Kaj lepo so v tem mestu pripravili prostor za družega misijonarja, ki so ga mil. škof ravno [tje poslali, zakaj za g. Čebulja je bilo predaleč; je namreč več ko 33 ur hoda od „Bayfield-a“, kjer stanujejo, in vsaki drugi teden so to dolgo pot storili, da so ob nedeljah tam maševali in ljudi previdili. Kako so take pota v divjih krajih težavne, si vsak lahko domišljuje. Velikokrat morajo celo peš hoditi na take daljne misijone, že čez 70krat so na snegu prenočili. Čisto so že Indijan, — indijanski jezik jim naj bolj gladko gre; vendar serce tako gorko za Slovenijo bije, kakor bi bili ljubo domovino še le včeraj zapustili. Tri dni so bili pri meni; v nedeljo so prav izvestno pridigovali, posebne napake sedanjih katoličanov v Ameriki hudo bičali ter pokazali, da amerikansko življenje skozi in skozi poznajo. Obljubili so mi, da me bodo še enkrat to zimo obiskali. — Bog daj, taki prijatli so vedno povabljeni. (Konec prih.)

Razgled po svetu.

Maršal Randon je bil protestant, vedno pa dober, pošten mož, prijatelj pravici in pravičnosti. Papež Pij IX. so dobro vedili, da med vsimi Napoleonovimi ministri protestanški vojni minister naj bolj želi, da bi se jim ohranilo deželno gospostvo. „Kakor si jaz ne dam vzeti svojega vinograda, ravno tako, je časih rekel, ima tudi papež pravico do svoje dežele, in si je ne dá pograbiti.“ Sam je večkrat pisal kardinalu Antonelitu in drugim višim cerkvenim služabnikom, in prejemal je od njih prav prijazne odgovore. Leta 1865 so papež razodeli, da bi radi vidili njegovo podobo (fotografijo) in ko jim jo nekdo podá, zapišejo nanjo koj naslednje besede: „Dominus det tibi gratiam, ut sis mecum in eadem caritate,“ to je: „Gospod ti podeli milost, da si z menoj v ravno tisti ljubezni.“ Ta podoba s tem napisom je bila poslana maršalu, kateri je nad njo imel naj več veselje, in jo je zavoljo papeževih besedi nosil zmirom pri sebi. Še ob svoji smerti je ta napis Kristusovega poveljarja imel pred seboj. In spolnila se je papeževa želja. Grudna 1867. leta se je Randon vpricho Hebronskega škofa Mermilloda (apostolskega namestnika v Genfu) v Parizu odpovedal luterski veri, ter se vernil v sveto katoliško cerkev, kar ga je vedno veselilo.

Imenovali so ga (to je sam pisal kardinalu Antonelitu), ko je še bil protestant, klerikalca; pa djal je, da se v francoskem jeziku ne dá nič bolj neumnega pisati, kakor je to, če protestanta zato imenujejo klerikalca, ker pravico hoče in spoznava.

Ako bi se bilo po maršalovem svetu godilo, ne bili bi Pij IX. zdaj jetnik v Vatikanu, in kervava vojska bi se ne bila spočela med Francozi in Prusi. Randon je 1866. leta po bitvi pri Sadovi Napoleonu svetoval, da naj Prusom vojsko napové; Napoleon pa mu odgovori: „Počakajmo nekoliko let.“ Na to mu Randon pravi: „Cesarost, čez šest mesecev bo prepozno.“ Napoleon pa zopet odgovori: „Hočem, naj se protestanška (luteranska) moč naraša, da plaši klerikalce, ki so mi nadležni.“ (Kje pa si Napoleon zdaj, in kam je preplašila tebe nadležna protestanška moč, s katero si plašiti hotel ti nadležne klerikalce?)

Randon se je pred nekaj časom podal k svojemu prijatelju, škofu v Genfu, kjer se je prav pobožno pri-

pravljaj na smert. Umerl je po prejetih sv. zakramentih 17. prosenca, in pokopal ga je škof sam vpricho premnozih Francozov prav slovesno. Kdor je — po zgledu maršala Randona — ravnega serca, pravico in resnico ljubi, ter je skerbno iše, jo tudi lahko najde v katol. cerkvi; kdor pa je zvijačnega serca, v katerem greh in zmotu gospoduje, kdor pravice in resnice ne ljubi, je tudi ne iše, tak je nikoli ne najde, ker „Modrost (sv. Duh, učenik modrosti) ne gre v hudovoljno dušo, tudi ne prebiva v telesu, ki je vdano grehom.“ (Modr. 1, 4.)

Rim. (Cerkvene reči.) Jako tolažljivo sv. Očetu je, da dobivajo vedno od vseh strani dokazovanja posebne vdanosti in ljubezni po poslancih, pismih s premnogimi podpisi na pr. iz Španjskega, iz Amerike itd., v denarjih, v lastnih sporočilih, kako molijo verniki in obhajajo sv. daritve za njihov blagor in za zmago sv. cerkve. — Sedaj še preganjanje raste in laška vlada se pripravlja na to, kako in kdaj bi se preselila tje, da bi Rim bil veliko mesto zedinjene Italije. Zbornica laškim poslancem ima biti na griču Citorio poslopje, katero je doslej — last apostolskega hospica — služilo v to, da so bolniki in reveži dobivali v njem stanovanje in postrežbo. Vlada se ga je kar — meni nič tebi nič — polastila in ugrabila tako revežem dobroto, ki so jo jim priskerbovali papeži. Tako stikajo po samostanih, in poseben tern v peti so prekucuhom očetje reda Jezusovega, in počenjali so že mnoge nerodnosti zastran njih in okoli njihovega vstava. Cerkvene redove in dobrodejne družbe zatirajo po Laškem, skrivne družbe in tolovajske druhal, katerim ni moč priti na sled, pa se množijo ondod, kakor tožijo sami njihovi časniki. To imajo; kar sejejo, bodo tudi želi. — Dosedanji pruski poročnik Arnim je bil nagloma poklican iz Rima, in cesar pruski je pooblastil bavarskega grofa Tauffkirchena katoličana. Mnogi katoličani so se v prošnjem pismu obrnili do cesarja Viljema, naj nikar ne pripusti, da se ugrabi tako poveljarju katoliške cerkve dedovina sv. Petra. — Za Francosko je poročnik Cochlin. Bere se, da sta Thiers in Bismark govorivši o miru govorila tudi o zadevah sv. Očeta. Stari Napoleon, ki ga je narodna vlada odstavila, se protivi temu in podati se hoče le ljudski nemilosti (plebiscitu). Bil je res cesar le po ljudski milosti, in Thiers mu lahko spolni to željo. Po tolikem terpljenji si ljudstvo ne bo pomišljevalo. — V tolažbo je sv. Očetu tudi, da so katoliški škotje z njimi v vedno ožji in ljubeznjivši vzajemnosti. Celo taki, kateri so se v zboru Vatikanskem iz raznih vzrokov stavili nekterim sklepom, vdani razglašajo zdaj njegove določila svojim vernim, ker vidijo, da se zbor skoraj nadaljevati ne bo mogel. Se vé, da psevdoliberalni časniki na pr. Presse, Tagespost, Tagblatt itd. nikdar brez vjedanja tega ne naznanjajo; celo taki p. Rauscher, Maret, ki so pisarili zoper vesoljni zbor, se zdaj, pravijo, spreobračajo ter so že razglasili njegove sklepe. Katoliškemu človeku se pritakih vzdihljajev zdi, kakor bi (Tagblatt) hotel reči: „Mislil sem si, da ta in ta škof nima že več nobene vesti, pa — lejte si no! — ima jo še!“ Kako pač malo vedó in pomislijo taki ljudje, kaj je in kaj ima biti škof sv. katoliške cerkve. In veste, kaki duhovni so jim naj bolj všeč? — Hyacinthi! Na Dunaju je dobil Tagblatt drugoga Hyacintha (pervi je francoski), kateri mu je prav razsvetljen duhoven, ki ga je pa kard. Rauscher suspendiral. Da ima Tagblatt prav, kardinal pa ne, to se vé!

Dunaj. (Šolske reči.) Poprejšnji minister Stremayr je nasnoval mnogo zopercerkvenih postav, tudi o viših šolah, ter jih mislil v državnem zboru spraviti na dnevni red. Sedanje ministerstvo pa z njimi noče na dan, in liberaluhi divjajo zavoljo tega, posebno njihov kolovodja Giskra, ki pravi, da liberalci si morajo pri-

zadevati na vse kriptje, da obderžé vladno kermilo v rokah, naj veljá, kar hoče. Bog daj, da bi novi ministri katoliškega cesarja, ki je pred kratkim rekel, da hoče pokazati, da je katolišk vladar, ne dali se onim vekačem ostrašiti, marveč da bi iskali podpore ondi, kjer je najti, v katoliških narodih habsburškega cesarstva. — Bili so tisti načerti taki, da so celo doktorski zbori bogo-, pravo-, zdravo- in modroslovnih šol Dunajskega vseučilišča v prošnji obrnili se do gosposke zbornice zoper Stremayrovo postavo, po kateri naj se prestroji vseučilišče, češ, da ta načert žali vstanovno listino in pravice vseučiliške. Vendar! — O keršanskem nauku in o verskih vajah v srednjih šolah sta opraviti imela v kratkem dunajski šolski svet in štajarki deželni odbor. Nekteri zahtevajo, da bodi kerš. nauk v viših razredih svoboden nauk, drugi pa, naj se odpravi tudi iz nižih, in ker vlada ni koj priterdila, so ji očitali, da se jim kratijo osnovne državljanske pravice. Sklicujejo se ti in enaki šolski verobjoci na 14. §., po katerem se nihče ne sme siliti k kerš. nauku, k sv. maši itd. Pa menite, da so kdaj kazali ves §., kakor se res glasi? „Nihče ne sme siliti se, se bere ondi, da bi opravil ktero djanje ali da bi se vdeležil cerkvene svečanosti, na kolikor ne stoji pod oblastjo drugega, kateri ima to oblast po postavi nad njim.“ Je-li kerš. nauk ali veroslovje kako djanje ali kaka cerkvena svečanost? Mar ni veda ali znanstvo? In kdo sme ravno po tej postavi kratiti pravice, ktere imajo na pr. starši nad otroci, učitelji nad učenci, katoliška cerkev nad katoličani itd.? Verski nauk, vpijejo, naj se daje domá, v cerkvi; kaj mar starši svojih sinov v šole ne pošiljajo tudi za to, da se podučujejo v verskih resnicah in dolžnostih? So-li učitelji po srednjih šolah le učitelji, ne tudi gojitelji ali redniki in namestniki staršev? Imajo mar učenci le um, ne tudi volje? Ko bi človek bil le človek, ne pa tudi kristjan in katoličan, bi težko bila mogoča brezverstvenost ali brezcerkvenost. Odpravite le kerš. nauk iz šol, spodrastlo vam bode novo poganstvo. Res morejo snovati take navste skor le učenjaki, ki so zaljubljeni v golo naravoslovje ali pogansko bajeslovje in v takih rečeh, bolj izurjeni kot v resnicah katoliške vere. Le gojite kakor na pr. Zimmermann brezcerkvenost (Confessionslosigkeit), in ne okrog cerkev ali na blagoslovljenih pokopališčih, za vsakim germom (pr. v Sevnici) bodo človeški grobovi! — Precej huda, pa berž ko ne resnična je sodba, ki jo ima Narod v dopisu iz Šmarja, da so okrajni šolski sveti le birokratiški aparat za podporo okrajnih glavarjev in ena tistih tako zvanih konstitucionalnih naprav, po katerih se bo res sčasoma ves konstitucionalizem pri ljudstvu ad absurdum speljal. — Novi ministri pa državni nemški poslanci se nič kaj lepo ne gledajo. Vse tako kaže, da dolgo ne bodo zborovali skupaj, in ravno vojaška razprava utegne biti prilika, da jih pošljejo poslance domú. Uni teden so kar z združenimi močmi pitali ali barali ministerstvo. Pervo pitanje ali vprašanje je stavil mu Figuly s tovarši, kaj misli storiti vlada s škofom Linškim, kateri je po svoji konsistoriji pisal na deželni šolski svet zoper šolske postave in je sklicevaje se na postave božje ter na konkordat protestoval zoper to, da bi posvetni šolski nadzorniki izpraševali iz nauka keršanskega, ker to je nauk cerkven ne pa deržaven. — Drugo vprašanje je stavil Seidl s tovarši, kaj neki misli vlada, da je tujca Zimmermanna, ki je v Gradcu pobujáeval po svojem brezbožnem časniku, delal zoper katol. cerkev in vse keršanstvo, nabiral za brezverstvene šole itd., popodila iz Štajarskega? — In tretjič so barali tako zvani patrioti ali

domoljubi nemški, zakaj je prepovedovala gosposka po avstrijskih nemških mestih obhajati zmagoslavje prusko. Te dni je ministerstvo dalo odgovor primerjen sedanjim razmeram deržavnim. Kdor ima oči, vidi, da so te vprašanja tako važne, da se po njih rešitvi reši osoda Avstrije!

(Časnikarstvo.) To je vpitje bilo v liberaluhovskem tabru te dni, ker je nova vlada uhvatila nekatere njih časnike, staro in novo „Presse“ itd. Tega si hajdugi niso bili svesti. Razlagovati so jeli koj na dolgo in široko, kolika krivica se jim godi, toliko dobrega so oni vzrok; da bi bili tudi kaj hudega in koliko hudega, o kaj še! Ko so za Giskra-Herbsta uhvatili „Vaterland“ v enem tednu štirikrat, jim pa ni bilo preveč. — Škof Sekovski je v katol. društvu govoril o časnikarstvu ter po sv. pismu pokazal, koliko dobrega, pa tudi koliko neznansko hudega vzrokuje sedanji čas. Segel jim je do živega, in oglašali so se nasprotni časniki zapored zoper njega. Kadar se psu na rep stopi, pa zacvili! — Une dni so v Parizu šuntali uporni časniki, in general Vinoy jih je na en dan prepovedal šest ter ukazal, da, dokler je mesto v obsednem stanu, noben nov časnik na dan ne sme. — Kar koli tuji časniki donášajo zaničljivega in sramotljivega o kat. cerkvi, o duhovnih, samostanih itd., željno ponatiskuje vražji Tagblatt, in ko bi takih obrokov — škandalov ne bilo, bi bil že šel spat! Postno iz Danice in o Velesovem je ponemčil, češ, da Danica razširja vraže. Če so to vraže, čemu jih pa tolmačiš in razširjaš tudi ti in komu? Vsaj ne svoji inteligenciji — z obrito svinjo?! — Slabim časnikom nasprot pomagajo le dobri, v resnici katoliški, kateri se pogumno branijo ter borijo za katoliško reč. V tem oziru je hvale vreden „Vaterland“, v Avstriji prvi kat. list v nemškem jeziku. Hvali kar je hvale, graja kar je graje vredno. Ko bi ga prebirali olikani katoličani, ki utegnejo brati večí list, in vzlasti duhovni, bi se v poglobitvinih rečeh tem bolj zedinili in vzajemno lože podpirali, ker delati bo še treba veliko in marljivo.

Iz Ljubljane. Dopisi za adresu do sv. Očeta in za protest do deržavnega ministerstva (dalje): Logatec 636—271; Dole 213—?; Brusnice 187—105; Črnuče 185—42; Krop 120—120; Košana 711—215.

V Dolenjivasi je v noči od 11. na 12. t. m. vstal požar in naglo tako se razširil, da je v treh urah devetnajst hiš in nekoliko drugih poslopij bilo v pepelu. Pogorelo bi jih bilo še več, ko bi razun domačih tako čversto nam ne bili pomagali sosedje Ribničani, katerim, zlasti g. županu Logarju in g. kaplanu Zorc, bodi prišerena hvala. Razun enega so bili menda vsi za nekoliko zavarovani; vendar, ker je nekterim skor vse pogorelo, je zdaj potreba silo velika, in v imenu ubogih pogorelcev ljudomile dobrotnike, naj jim kakor si bodi pošljejo pomoči, lepo prosi njihov duhovni pastir in župnik Matija Štrucelj.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Doberniški nedeljski šolarji in šolarice s svojimi duh. učenikom 5 gld. 20 sold.: da bi Bog že skoraj ponižal vse sovražnike sv. cerkve. — Farmani sv. Duha z duh. pastirjem 6 gld. — Iz Košane po g. J. B. 11 gld. — A. D. 50 kr. — Iz Kranja 2 gl. 40 sold. — Iz Cerkelj F. F. 5 gld. 70 kr. — Marija Hönigman od Stare cerkve v Kočevji prosi blagoslova za se in za svoje otroke, da bi pobožno živeli in srečno umerli: 2 gld.

Za g. mis. Pirca. Iz Dobernič 1 gl.

Za g. mis. Buha. J. V. v V. 1 gl. 50 kr. sr.